

Тарасевич А.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

СУДОВО-ПРАВОВА РЕФОРМА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Правова система відіграє важливу роль у процесі європейської інтеграції нашої держави, оскільки без сумісності правової системи України з правовою системою ЄС цілі досягти неможливо. Задоволення інтеграційних прагнень України передбачає обов'язкове пристосування нашої судової системи до системи Ради Європи та Європейського Союзу.

Відповідно до положень Угоди про асоціацію (далі – «Угода»), Україна та ЄС передбачають співпрацю у сфері внутрішніх реформ, основною метою якої є забезпечення стабільності та ефективності демократичних інститутів, верховенства права та поваги прав людини та основних свобод. Відповідно до статті 14 Угоди, цієї мети слід досягти, зокрема, шляхом зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, забезпечення її незалежності та неупередженості та боротьби з корупцією [1].

Порядок денний асоціації - це інструмент реалізації реформ, спрямованих на імплементацію угоди, в якій чітко зазначено, що в першу чергу в Україні повинна бути проведена судова реформа. Вона повинна бути зосереджена на «забезпеченні незалежності, неупередженості, професіоналізму та ефективності судової влади, прокуратури та правоохоронних органів, які не повинні піддаватися корупції та політичному чи іншому втручанню» [2].

На основі аналізу нормативних актів ми бачимо, що серед основних елементів судової реформи Уряд України виділяє:

- реорганізація судової влади, обрання нових суддів у прозорій та незалежній конкуренції та створення нових українських судів;
- створення трирівневої судової системи (місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд України);
- виключення політичного впливу на відбір суддів та їх появу перед Вищою радою юстиції та іншими органами, що здійснюють контроль над судовою владою;
- структура та система судів повинні визначатися виключно законами України.

Сьогодні ключовим фактором, на який слід звернути увагу, є перевантаження вітчизняних суддів на всіх рівнях, що іноді може призвести до юридично неграмотних судових рішень. Виходячи з

європейського досвіду, це можна вирішити шляхом створення декількох однорідних судових палат у структурі вищого судового органу, кожна з яких забезпечує лише окрему сторону у справі, незалежно від того, чи це поєднання цивільного законодавства або кримінального. Через невелику частку справ, ускладнених іноземним елементом, недоцільно створювати іншу палату для розгляду цієї категорії справ.

Ще один важливий фактор, рецепція якого їх прийняття правових систем деяких країн ЄС в українському законодавстві суттєво пришвидшило б європейську інтеграцію України в контексті судової реформи - залучення суддів судів нижчої інстанції до певної форми роботи вищих судових інстанцій, включаючи підготовку проектів рішень, винесення вироків, ухвал вищих судів, а також виконання консультативних та дослідницьких завдань у формі узагальнення судової практики та судової статистики.

Тривала нездатність України забезпечити повну незалежність судової влади у форматі, який існує в більшості європейських країн, є болючим питанням. На сьогодні ця проблема в Україні має дві складові. По-перше, це той факт, що треті сторони незаконно втручались у професійну діяльність суддів, щоб переконати їх прийняти необхідне рішення для цих осіб. Другий - це свідоме прийняття незаконних рішень, вироків та ухвал суддів, тобто фактичне продовження протиправної діяльності, ініційованої залученими сторонами. Зрозуміло, що за відсутності втручання держави у цю сферу повна інтеграція України до національних європейських структур і, перш за все, вступ до ЄС неможливі.

На сьогоднішній день для суспільства, держави та судової влади важливо досягти взаєморозуміння поняття «незалежна судова влада» та вирішальної ролі, яку відіграє верховенство права в сучасному демократичному ринковому суспільстві. За словами посла США Джона Хербста від імені уряду США, міжнародне співтовариство готове допомогти Україні в цьому важкому, але вкрай необхідному процесі правової реформи. Насамперед українці повинні досягти згоди стосовно необхідної моделі незалежного правосуддя [3].

Отже, напрямок судової та правової реформ повинен передбачати максимальні положення про верховенство права, досягти соціальних наслідків для суспільства, відновити довіру до судової влади та створити умови для доступу до правосуддя.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine_EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine_EU_Association_Agreement_(body).pdf).kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_

Ukraine_EU_Association_Agreement_(body).pdf

2. Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248502634&cat_id=248502501

3. Правова реформа в Україні. Посол Джон Хербст. Промова на громадських слуханнях «Європейська інтеграція України: стратегія правових реформ». 28 квіт. 2015. Київ, Україна. URL: www.kiev.usembassy.gov.

УДК 342.723(043.2)

Черненко А.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Стаття 3 Конституції України проголошує найвищою соціальною цінністю в нашій державі людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку. У зв'язку з цим дана стаття Основного закону вказує, що головним обов'язком держави є їх утвердження та забезпечення [1]. Однак подекуди ці положення набувають декларативного характеру, а захист та забезпечення прав людини потребують створення державою більш дієвих правових механізмів. Варто зазначити, що зобов'язання держави по гарантуванню реалізації та захисту прав людини вперше були регламентовані на міжнародному рівні як реакція на порушення прав та свобод людей з боку самої держави та розглядалися виключно в сфері міжнародного права, адже після створення у 1945 р. Організації Об'єднаних Націй дії держави щодо власного населення стали предметом уваги так контролю міжнародного співтовариства та більше не вважалися внутрішньою справою держави [2, с. 56]. Як зазначає Є. Христова, права людини мають національну, транснаціональну та наднаціональну природу [3, с. 25].

Особливий характер зобов'язань держави щодо прав людини визначається їх особливим природним характером, оскільки існування прав людини є природним та передусє їх визнання з боку держави. Так: держави не можуть повністю відмовитись від своїх зобов'язань стосовно прав людини; зобов'язання держави реалізуються в межах національного правопорядку, але їх дотримання та забезпечення може бути оцінено на національному та міжнародному рівнях з застосуванням заходів відповідальності держави за їх порушення; держави самі визначають